

“ TERA TE WHETU KAMOKAMO ANA MAL.”

TE WAIATA 41.

TENEI ra kua kite iho i nga kawenga-ketanga i nga tikanga o etahi o nga taonga a o tatou tupuna e whakawhaititia nei hei pou whakamaharatanga kia ratou me a ratou mahi i roto i nga ra o te pouritanga, e wawatatia nei e te ngakau kia waiho aua taonga hei arahi i a tatou me te hunga e tupu ake mo nga ra e heke iho nei.

Kei te mihi ki te “ perehitanga ” i enei taonga. Kei te mihi hoki ki te hunga i mau enei taonga, i taea ai te whakawhaiti haere. Kei te whakamiharo ki te reo o te hunga na ratou enei taonga. Otira ko te wahi kei te awangawangatia ko nga whakamaoritanga a te ao hou.

Me timata i te nama 41, mo tenei wa ara e kiiia ana “ He tangi mo Te Momo.”

*Tera te whetu kamokamo ana mai:
Ka tangi te whaitiri, ka rapa te uira,
Te tohu o Hoturoa i maunu atu ai.*

Kaore tahi he rarangi i roto i taua tangi e ki ake ana, “ Ae, i ea rawa taua mate, a kaore rawa hoki he wahi i roto e mea ake ana kua ea te mate o Te Momo i te patunga a Ngati Tuwharetoa i a Peketahi i Waipatiki, e waihotia ai tera rarangi whakamarama, kia uru noa mai ki roto i enei perehitanga. Ano tona ahua he whakanenene na Te Taite ma. E ki ana etahi korero na Karaitiana Te Kahuirangi no Ngati Kahungunu a Te Mono. E ki ana koutou. “ He tangi na Karangi mo Te Momo.” na reira e tika ana kia kiiia ko Te Tomo tenei e kamokamo nei te whetu, e tangi nei te whaitiri, e rapa nei te uira, i te whiti tuatahi, nga tohu o te hinganga rangatira. Ko Hoturoa e kiiia ake nei ko Te Momo no te waka nei no Tainui.

*Kaitoa, kia mate! Nau i rere mua;
He waeuae tapeka ki te ara ripeka,
He pukainga pakake ki te Roto-a-Tara.*

Kei te whiti tuarua e whaka-kaitoa aua a Karangi mo te pohehe o Te Momo ki te rere-a-mua noa, notemea kua oti ke nga tohutohu a te po ki nga Taua whakaeke ki Heretaunga, ara tona tikanga ma Te Rauparaha me Toheapara ara ma Te Whatanui te kupu whakamutunga.

*Ma wai e huaki te umu ki Kahotea?
Ma Te Rauparaha, ma Toheapare,
Mana e tamoe te awa kei Ahuriri.*

Mehemea i peratia (pea) kua rite nga hiahia ara kua tamoetia, i te whiti tuatoru, a Heretaunga; kua kainga a Te Wera kua horomatatia nga roro o Pareihe.

*Kia riro ana mai taku kai, ko Te Wera.
Me koromata tonu nga roro o Pareihe
Hei pou pou ake mo roto i ahau!*

Kaati kaore i taea i te takahanga i nga kupu tohu tohu a nga tohunga.